

17/2005. (VII. 14.) KvVM rendelet

a Nyirádi Sár-álló Természetvédelmi Terület létesítéséről

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdés *a*) pontjában, valamint 85. § *b*) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. § Védetté nyilvánítom Nyirádi Sár-álló Természetvédelmi Terület elnevezéssel a Nyirád 0140/2, 0141, 0147, 0148/a-b, 0149/1-2, 0150/3-5, 0151/a-c, 0169/1, 0171/9-10, 0174/3, 0174/5-7, 0176/2, 0177/1, 0178 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú, összesen 360,5 hektár kiterjedésű területet.

2. § A védetté nyilvánítás célja a földtani, talajtani és vízrajzi adottságok miatt a területen kialakult változatos növénytakaságok, értékes növényfajok védelme és megőrzése.

3. § (1) A Nyirádi Sár-álló Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelését - a természetvédelmi kezelési tervben foglaltaknak megfelelően - a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság látja el.

(2) A Nyirádi Sár-álló Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelési tervét e rendelet *melléklete* tartalmazza.

4. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Melléklet a 17/2005. (VII. 14.) KvVM rendelethez

A Nyirádi Sár-álló Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelési terve

1. Gyakorlati természetvédelmi célkitűzések

1.1. Őrizze meg:

- a területen élő védett és fokozottan védett növény- és állatfajok által reprezentált, országos szinten is egyedülálló életközösséget,

- a védett és fokozottan védett fajokat, növelje állományukat, egyedszámukat, populációik életképességét, különös tekintettel a mocsári kardvirág (*Gladiolus palustris*) és a lápi békabuzogány (*Sparganium natans*) tekintetében,

- a természetes és természetyszerű élőhelyeket, társulásokat, növelje ezek területi kiterjedését, a termőhelynek nem megfelelő, nem őshonos vagy invázív fajokból álló életközösségek és mesterségesen kialakított ültetvények területének rovására,

- a terület kiemelkedően magas biológiai sokféleségét a termőhelynek megfelelő, őshonos fajok tekintetében,

- a jellegzetes földtani képződményeket és természetes felszínformákat, továbbá küszöbölje ki a természeti értékekre veszélyt jelentő talajdegradációs folyamatokat.

1.2. Biztosítsa a terület természetvédelmi célú kutatását és fejlesztését.

2. Természetvédelmi stratégiák

- A terület vízügyi beavatkozásokat megelőzően jellemző vízellátottságának visszaállítása.

- A gyepek természetvédelmi szempontból értékes életközösségeinek megőrzése, a védett és fokozottan védett állat- és növényfajok egyedszámának, állományának fenntartása és erősítése természetvédelmi kezeléssel.

- Az adventív vagy tájidegen növényfajok [erdei fenyő (*Pinus sylvestris*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) stb.] gyepekből való visszaszorítása.
- Nem őshonos fafajokból álló erdők termőhelynek megfelelő őshonos fafajokkal történő átalakítása és tartamos erdőhasználattal való megőrzése.
- Az őshonos fafajokból álló erdők biológiai sokféleségének megőrzése tartamos erdőhasználattal.
- Természetvédelmi kezeléseket megalapozó és azokat továbbfejlesztő kutatások végzése.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A természetvédelmi kezelési módokra, korlátozásokra és tilalmakra vonatkozó előírásokat - a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 30/2001. (XII. 28.) KöM rendelet 2. § (2) bekezdés *c*) pontjában, illetve a rendelet mellékletének 7. pontjában meghatározottak szerint - a 3.1. és a 3.2. fejezet tartalmazza.

A természetvédelmi kezelési tervben nem részletezett, vagy nem szabályozott kezelési előírásokat az igazgatóság kezdeményezésére az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség egyedi államigazgatási eljárásban határozza meg.

3.1. Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Gyepok kezelése

- Legeltetéssel (szarvasmarhával) csak a gyomos üde gyepek (magas aranyvessző gócok), valamint a cserjésedő szárazabb gyepek kezelhetők. A szárazabb gyepeknél csak rövidebb időszakokra kiterjedő hajtásos legeltetés lehetséges. A számosállat sűrűség a gyomos üde gyepeknél legfeljebb 0,5 számosállat/ha, a cserjésedő száraz gyepek esetén legfeljebb 0,2 számosállat/ha. A lápi társulások, valamint a mocsári kardvirág élőhelyének legeltetése tilos.

- Megfelelő legeltetés hiányában a magas aranyvessző foltjai legalább évi egyszeri (virágzás előtti) időpontban szárzúzással vagy kaszálással kezelendők.

- A kiszáradó lápréteket és mocsárréteket amennyiben talajuk és felszínük lehetővé teszi évente egyszer (változó időpontban és mozaikosan) kaszálni kell. A lekaszált szénát a területről el kell távolítani.

- A mocsári kardvirág élőhelyén csak tisztító kézi kaszálás végezhető a magérés után (augusztus végétől) és mozaikosan, amennyiben ezt az élőhely állapota (pl. kezdődő gyomosodás és cserjésedés) indokolja.

- A cserjésedő gyepekről a cserjéket kézi erővel el kell távolítani, de ez nem érintheti az itt található nyírligeteket és bokorfüzeseket. A cserjeirtás során főként az erdei fenyő egyedeit kell eltávolítani. A cserjétől mentesített területeket lápi társulások esetében ismételt cserjeirtással, esetleg kaszálással, míg szárazabb gyeptípusok és gyomos üde gyepek esetén szárzúzással, kaszálással és legeltetéssel kell kezelni.

- A gyepek trágyázása, szintetikus szerekkel való gyomirtóztatása és felülvetése tilos.

- A területen nem gyepgazdálkodásból származó anyagot tárolni tilos.

3.1.2. Erdők kezelése

- Akácokban, erdei fenyvesekben és az erdei fenyő elegyes tölgyesekben hosszú távon a célállapot a termőhelynek megfelelő cseres kocsányos tölgyes kialakítása.

- Magvetés, csemetézés csak a területen őshonos fafajok esetében alkalmazható. Az erdősítésben használt szaporítóanyag (mag, csemete) helyi származási körzetből származzon.

- Magvetés és csemeteültetés során tilos a talajelőkészítés (mélyszántás, gépi pásztahúzás).
- A fiatalabb és középkorú cseres kocsányos tölgyes állományoknál (70 éves korig) az erdőt vegyes korúvá kell tenni kisebb lécek kialakításával és szálalással. Ezeknél az állományoknál a hagyományos vágásos gazdálkodás helyett olyan erdőgazdálkodási módot kell alkalmazni, amely biztosítja a folyamatos erdőborítást.
- Az idősebb megbontott erdőállományoknál hagyásfákat és hagyásfacsoportokat kell kijelölni és véghasználatkor visszahagyni, számuk a vágáskori állomány tőszámának 15%-a. A felújítás végeztével a vágásos gazdálkodás helyett olyan erdőgazdálkodási módot kell alkalmazni, amely biztosítja a folyamatos erdőborítást.
- Az erdőszegélyeket meg kell hagyni.
- A kitermelt faanyagot tilos gyepeken, tisztásokon keresztül szállítani, valamint ezeken az élőhelyeken depózni és rakodni.
- Vízállásos erdőrészekben csak átfagyott talaj esetén végezhető fakitermelés.
- Erdőkben lévő vizes élőhelyek (erdei tavak) környékén egy famagasságnyi körben tilos a fakitermelés.

3.1.3. Kivett területek kezelése

- Földutak szilárd burkolattal való kiépítése, szélesítése tilos.
- Az árkok és vízfolyások menti fűzfatorok, égereseket irtani tilos.
- Az értékes lapterületek talajvizének a Meleg-víz csatornába szivárgását meg kell akadályozni.

3.2. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak.

3.2.1. Vadgazdálkodás

- A területen csak őshonos vadfajok tarthatók fenn.
- A vadállományt a természetes vadeltartó képességnek megfelelő szinten kell tartani.
- Vadászati berendezések lapterületeken nem létesíthetők.

3.2.2. Közlekedés

- Közlekedni csak a meglévő utakon lehet.

3.2.3. Látogatás

- Látogatás során csak a meglévő utakon lehet közlekedni. A tulajdonosok (kezelők) számára gazdálkodási, kezelési célból a belépést biztosítani kell. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság engedélyével és koordinálásával kutatók is látogathatják a területet.